

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
LATVIEŠU VALODAS
INSTITŪTS

**VALMIERAS
NOVADS.**

Radošo darbu konkurss, veltīts valodniekam Jānim Endzelīnam

1873. gada 22. februāris īpaša diena, Dieva svētīta diena, kad pasaulē nāca Jānis Endzelīns Valmieras novada Kauguru pagasta “Mičkēnu” mājās. Pirmās skolas gaitas Kauguru pagasta skoliņā.

Jānis Endzelīns ir viens no visu laiku izcilākajiem valodniekiem baltistiem – viņš tiek uzskatīts par latviešu klasiskās valodniecības pamatlicējs un ticis novērtēts par izcilāko starptautiski atzīto latviešu valodnieku.

Jānis Endzelīns ir latviešu valodas, latviešu tautas un Latvijas mīlētājs gan vārdos, gan darbos. Valodnieks ir 15 grāmatu, vairāk nekā 300 publicētu rakstu autors vairāk nekā 20 dažādos lingvistikas žurnālos un filoloģisko materiālu krājumi. Valodnieks ir uzskatījis, ka latviešu valodas stiprums ir meklējams darbības vārdos.

Šie darbi ir atstāti mums un mums ir jāprot tos izmantot, mācoties saprast, lietot un saglabāt mūsu pašu valodu, mācoties cīnīties par mūsu pašu valodu, mācoties būt lepniem, ka esam saglabājuši vienu no vecākajām indoeiropiešu valodām, esam saglabājuši būtiskāko savas tautas dvēseles daļu.

Latvija ir viena no valstīm, kas, pateicoties savrupās saimniekošanas tradīcijām, ir varējusi lepoties ar ļoti krāšņu un kuplu vietvārdu kopumu. Un latvieši savu zemi tik ļoti ir mīlējuši, ka devuši vārdu gandrīz katram ciniņim, akmenim, bedrei, mežmalai, purvam, kokiem, ceļiem, taciņām, stīdžiņām un citiem zemes nostūriem. Vietvārdu talku aizsāka mūsu lepnums Jānis Endzelīns jau 1911. gadā. Un vietvārdi ir krāti cits pie cita dažnedažādākajās vietās – smadzeņu pelēkajās šūniņās, kladītēs un burtnīciņās, lādītēs un atvilknītēs. Nu jau arī datu bāzēs.

Apvidvārdi ir kādā noteiktā apvidū lietots vārds, kas atšķiras no literārās valodas.

Latvija ir viena no valstīm, kur joprojām dzīvo un valodu bagātina izloksnes un dialekti, taču literārā valoda, neieskatoties dialektu bagātībā, arvien zaudē krāšņumu un veiklu mēli, labprātāk aizņemoties vārdus no svešām zemēm, nevis meklējot tos novados.

2025. gada 22. februārī, akadēmiķa Jāņa Endzelīna 152. dzimšanas dienā, LU Latviešu valodas institūtā ir izsludināta starptautiskā zinātniskā konference “No pirmās grāmatas līdz digitālajiem tekstiem: valodas attīstība 500 gados”. Arī skolēni var godināt savu valodnieku un radīt savus literāros tekstus.

Godāsim valodnieka nepiepildītos sapņus, atcerēsimies, atsauksim atmiņā, pierakstīsim, uzklausīsim, radīsim, domāsim un darīsim zināmus mūsu tautas pārles – apvidvārdus un vietvārdus, sinonīmus, darbības vārdus, okazionālistus citiem valodas lietotājiem. Paleposimies paši ar sevi!

J.Endzelīna valodas konkursa nolikums

Mērķis: 1. Veicināt skolēnu dziļāku interesi un izpratni par valodnieku J.Endzelīnu un tā nozīmi valodā un kultūrā.

2. Attīstīt skolēnu radošā darba iemaņas, savas attieksmes un sprieduma veidošanu.

3. Interese par apvidvārdiem, vietvārdiem, darbības vārdiem, homonīmiem, okazionālistiem, sinonīmiem un sapratni par cilvēka attiecībām ar vidi.

4. Attīstīt labas valodas prasmes, bagātinot savu vārdu krājumu, par katru jaunu vārdu spēt veidot savu stāstu.

5. Radīt priekšstatu par pirmajiem rakstiem, par valodas daudzveidību laikā un telpā.

Organizatori: J.Endzelīna Kauguru pamatskola

Dalībnieki: Latvijas vispārizglītojošo skolu 4.-9.klašu skolēni.

Tēmas: “Apvidvārdi kā visīsākās latvju dainas, kas glabā ziņas par latviešu valodas daudzveidību, kultūru un sadzīvi”.

“Vietvārdi – mazi virsrakstiņi, kas glabā miljoniem izteiksmīgu Latvijas dabas, vēstures, ģeogrāfijas, kultūras un sadzīves stāstus”.

Teici, teici valodiņa, manā mājā, sētā, laukos, mežos un cilvēkos.

Vērtēšanas kritēriji:

- Latviešu valodas literāro normu ievērošana.
- Satura mērķtiecīga argumentācija un domu oriģinalitāte, valodas bagātība.
- Vietvārdu, apvidvārdu, darbības vārdu, sinonīmu, homonīmu, okazionālistu iesaistīšana dažādos nostāstos, teikās, literārajās pasakās.
- Radošs risinājums, oriģinalitāte, izpildījums, apvidvārdu lietojums radošajā darbā, vietvārdu izcelšanās skaidrojums.

Literāro, radošo darbu forma

- Nostāsts, teika, eseja, literārā pasaka.
- Darba apjoms līdz 300 vārdiem.

Darbu iesniegšana: Darbi jāiesūta līdz 2025. gada 31. maijam pa pastu vai elektroniski, e-pasts: kauguru.pamatskola@valmiera.edu.lv, norādot autora vārdu un uzvārdu, skolu, klasi, skolotāja vārdu un uzvārdu, telefona numuru, e- pastu

Adrese: J.Endzelīna Kauguru pamatskola, Valmieras novads, Kauguru pagasts, LV – 4224

Kontaktārunis: 29435511

Darbu vērtēšanas komisijas priekšsēdētāja: Iveta Rambola – J.Endzelīna Kauguru pamatskolas direktore

Vērtēšanas komisija : Sanda Rapa – LU Latviešu valodas institūta direktore, vadošā pētniece, Dr.philol.

Aija Dubova – J.Endzelīna Kauguru pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja

Daiga Miglava – Kauguru pagasta bibliotekāre

Konkursa rezultāti būs apskatāmi 2025. gada augusta nogalē.

Apbalvošana 2025. gada 15. oktobrī Valsts valodas dienā J.Endzelīna Kauguru pamatskolā.

Balvu fonds

1. Vieta 70 eiro
  2. Vieta 50 eiro
  3. Vieta 30 eiro
- Atzinība 20 eiro

Piedaloties konkursā, darba autors piekrīt, ka viņa darbs var tikt publicēts vai citādi izmantots konkursa ietvaros.